

معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

دانشگاه بیرجند

گروه پژوهشی زعفران

دانشگاه بیرجند

تهیه کننده:

محمد علی بهدانی

عضویت علمی دانشکده کشاورزی

زعفران در یک دوره طولانی ۲۵۰۰ ساله به عنوان یک عنصر رنگی و عطری در متن زندگی روزمره ایرانیان حضور دائم داشته و همانند بندها، پلها، سدها، تخت جمشیدها و مسجدها به صورت یک میراث فرهنگی باقی مانده است. امروزه بیش از ۹۰٪ کل تولید زعفران دنیا متعلق به ایران است و جایگاه مهمی در بین صادرات محصولات کشاورزی را دارا می باشد ولی از این مهمتر، ارزش شاخص‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و حتی فناوری آن برای کشور ابعاد جهانی می باشد و حتی قابل مقایسه با پسته که ارزش صادراتی آن به مراتب بیشتر از زعفران می باشد نیست. این محصول با نام ایران در آمیخته شده و عرصه‌های تولید آن از جنبه‌های اقلیمی و محیطی مناسبترین شرایط برای تولید این محصول را دارند.

این محصول در مناطق خاصی از ایران (خراسان جنوبی و مرکزی) هم‌سو با جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع کشاورزان بومی به صورتی نظام‌مند تکامل یافته است و به همین دلیل ابعاد فناوری و تولید و فرآوری و حتی کاربردهای آن بر مبنای دانش بومی شکل گرفته است. ویژگی‌های تولید زعفران با تفکر زیست محیطی و هم‌نوا با طبیعت بوده که امروزه و با توجه به اهمیت تولیدات ارگانیک در سلامت جامعه ارزش کیفی واقعی زعفران ایران از این جنبه نیز قابل توجه می باشد.

گرچه هم اکنون در سطح بین المللی بیشترین پژوهش‌های کاربردی روی این محصول توسط پژوهشگران ایران، انجام شده است ولی اثرات آن نه تنها در منابع علمی جهانی، بلکه در عرصه‌های تولیدی هم خیلی مشهود نیست. چالشهای پژوهشی فراروی زعفران در قالب پژوهش‌های رایج نگاه جدید و یا به عبارتی تجدید نظر در نگرش‌ها را می طلبد.

این موضوع به خصوص در کاربردهای آن بیشتر جلب نظر می کند. برای تداوم تولید زعفران در آینده باید کاربردهای جدیدی به خصوص از نظر دارویی و پزشکی برای آن پیدا کرد. امروزه کاربرد زعفران در جلوگیری از سرطان، بیماریهای تنش‌زا، اضطراب و بسیاری بیماری‌های دیگر مطرح است. فرآوری مناسب و ارتقاء ارزش

افزوده آن با تولید اشکال دیگری غیر از آنچه امروز رایج است مورد نظر است و راه را برای تقاضای بیشتر هموارتر می سازد. بدین ترتیب به نظر می رسد انتظارات جهانیان از کشوری که خود را متولی این محصول می داند بسیار زیاد است و می بایست پژوهشگران ایرانی رهیافت‌های روشنی در خصوص مشکلات تولید، فرآوری، صادرات و گسترش مصرف آن ارائه نمایند. در این راستا هرگونه ادعایی بر اساس تواناییهای علمی ما پاسخ داده خواهد شد و در این زمینه اگر قرار است در عرصه جهانی مدعی زعفران باشیم، باید علم زعفران و یا به اصطلاح saffronology را از دیدگاه نو تولید کنیم و در این مسیر و در هرگونه رهیافت علمی برای زعفران باید روابط اجتماعی اقتصادی و فرهنگی حاکم بر تولید این محصول را نیز حفظ نمود.

توسعه پایدار استان

استان خراسان جنوبی استان تازه‌تأسیس و با شرایط اقلیمی متنوع است که فعالیت‌های کشاورزی و دامپروری، آبخیزداری و منابع طبیعی آن از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. بیشترین میزان تولید سه محصول مهم کشور شامل زعفران، زرشک و عناب را این استان دارا می‌باشد. زعفران نقش غیر قابل انکاری در اشتغال مردمان این منطقه و ارزآوری قابل توجهی برای کشور داشته، ولی متأسفانه کشت و کار آن تاکنون، کمتر از ثمرات مبانی علمی و فناوریهای جدید برخوردار بوده است لذا برای حضور موفق در بازارهای جهانی و امکان رقابت با سایر تولیدکنندگان لازم است که تولید و فرآوری این محصول بر مبنای اصول و مبانی علمی صورت گیرد که این امر مستلزم استفاده از نیروهای متخصص و آشنا به مسائل منطقه می‌باشد. از طرف دیگر توسعه بخش کشاورزی و ایجاد مشاغل مرتبط با صنایع تبدیلی کوچک و بزرگ، اصلی‌ترین راه نگهداری جمعیت در منطقه، حفظ نیروهای متخصص بومی و جذب دانش‌آموختگان و متخصصان منطقه که در سایر نقاط کشور مغول به کار یا تحصیل هستند، می‌باشد. بدین لحاظ تأسیس و تجهیز مراکز پژوهشی مرتبط با محصولات خاص منطقه‌ای و گسترش تحقیقات بومی و کاربردی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار بوده و یک نیاز ملی محسوب می‌شود.

مردمان خراسان جنوبی و بالأخص بیرجند از دیرباز به عنوان مردمی فرهنگی و علاقه‌مند به تحصیل و تحقیق شناخته می‌شوند. گواه این مدعا تعداد پرشمار

دانش‌آموختگان بیرجندی از دانشگاه‌های تراز اول داخلی و خارجی است که متأسفانه به دلیل کمبود امکانات برای جذب این نیروها در منطقه و دانشگاه، عموماً در شهرهای بزرگ به کار مشغول می‌باشند. تأسیس و تجهیز مراکز پژوهشی با توجیه محکم کاربردی، عامل جذب نیروهای با استعداد منطقه برای تحصیل و پس از آن خواهد بود و به توسعه آبادانی و ثبات این منطقه مرزی و مهم کشور کمک شایانی می‌نماید.

دانشگاه بیرجند و دانشکده کشاورزی با سابقه طولانی در ارائه دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد و با توجه به افزایش تعداد قابل توجه اعضای هیأت علمی در مقطع دکتری تخصصی از تجربه و توان علمی بالایی برخوردار می‌باشد. اکثر اعضای هیأت علمی معرفی شده دارای سوابق تحقیقاتی در خصوص زعفران بوده و همچنین پایان‌نامه دکتری آقای محمدعلی بهدانی در ارتباط با پهنه‌بندی اکولوژیکی زعفران در استان خراسان بوده است و تاکنون چندین مقاله در موضوع زعفران در مجلات علمی پژوهشی به چاپ رسیده و یا در کنفرانس‌های بین‌المللی و داخلی ارائه شده است. لازم به یادآوری است که با توجه به ضرورت شناخت جنبه‌های مختلف محصول زعفران و حضور تخصص‌های مختلف بخش کشاورزی در این دانشکده پتانسیل‌های بالقوه فراوانی در جهت اجرای طرح‌های تحقیقاتی وجود.

با توجه به ضرورت نگاه ویژه به محصول زعفران که در بخش‌های قبل توضیح داده‌شد، ایده‌تأسیس مرکزی پژوهشی خاص تحقیقات زعفران شکل گرفت که پس از تهیه طرح توجیهی به مسئولیت دکتر محمدعلی بهدانی که تحصیلات دوره دکتری خویش را با موضوع زعفران به اتمام رسانیده است و پیگیری‌های مداوم و مساعدتهای ریاست محترم دانشگاه و حوزه معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه، نهایتاً شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در جلسه مورخه ۱۳۸۶/۲/۴ با تأسیس گروه پژوهشی زعفران دانشگاه بیرجند به مدیریت دکتر محمدعلی بهدانی موافقت قطعی نموده و موضوع طی نامه شماره ۱۱/۷۶۱۱/۲۲ مورخ ۱۳۸۶/۵/۷ به دانشگاه بیرجند اعلام گردید.

گروه پژوهشی زعفران دانشگاه بیرجند

گروه پژوهشی زعفران دانشگاه بیرجند

رئیس: دکتر محمدعلی بهدانی

معاون گروه: دکتر غلامرضا زمانی

کارشناس مرتبط: مهندس مهدی عزیزی

متصدی امور دفتری: غلامرضا امینی

اعضای شورای گروه پژوهشی زعفران

ردیف	نام	نام خانوادگی	مرتبه علمی	رشته تحصیلی	گروه آموزشی
۱	سیدوحید	اسلامی	استادیار	اکولوژی علفهای هرز	زراعت و اصلاح نباتات
۲	ابوالفضل	اکبرپور	استادیار	عمران- آب	مهندسی آب
۳	محمدعلی	بهدانی	استادیار	اکولوژی گیاهان زراعی	زراعت و اصلاح نباتات
۴	مجید	جامی الاحمدی	استادیار	اکولوژی گیاهان زراعی	زراعت و اصلاح نباتات
۵	مهدی	جهانی	استادیار	بیماری شناسی گیاهی	زراعت و اصلاح نباتات
۶	خلیل	خلیلی	استادیار	مکانیک (مجری طرح ملی مکانیزاسیون زعفران)	دانشکده مهندسی
۷	غلامرضا	زمانی	استادیار	فیزیولوژی گیاهان زراعی	زراعت و اصلاح نباتات
۸	اسداله	زمانی پور	دانشیار	ترویج روستایی	زراعت و اصلاح نباتات
۹	محمدحسن	سیاری	استادیار	خاکشناسی	زراعت و اصلاح نباتات
۱۰	علیرضا	صمدزاده	مربی	زراعت	زراعت و اصلاح نباتات
۱۱	همایون	فرهنگ فر	استادیار	ژنتیک و اصلاح نژاد دام	علوم دامی
۱۲	سهراب	محمودی	استادیار	اکولوژی زراعی	زراعت و اصلاح نباتات

گروه پژوهشی زعفران دانشگاه بیرجند

اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی مرتبط با گروه پژوهشی زعفران

ردیف	نام	نام خانوادگی	مرتبه علمی	رشته تحصیلی
۱	ابوالقاسم	گلیان	استاد	علوم دامی
۲	علی	ایزنلو	استادیار	بیوتکنولوژی
۳	محمد رضا	بخشی	استادیار	اقتصاد کشاورزی
۴	سهیل	پارسا	استادیار	فیزیولوژی گیاهان زراعی
۵	محمد حسن	سیاری	استادیار	خاکشناسی
۶	محمد	ضابط	استادیار	اصلاح نباتات
۷	زهرة	علیزاده	استادیار	ژنتیک مولکولی
۸	محمد قادر	قادری	استادیار	اصلاح نباتات
۹	عباس	محمدی	استادیار	قارچ شناسی
۱۰	فرید	مرادی نژاد	استادیار	باغبانی
۱۱	سعید	مودی	استادیار	حشره شناسی
۱۲	نظر	افضلی	استادیار	پرورش طیور
۱۳	آرش	امیدی	استادیار	بیماریهای داخلی دامهای بزرگ
۱۴	مسلم	باشتنی	استادیار	تغذیه دام
۱۵	سید محمد	حسینی	استادیار	پرورش طیور
۱۶	احمد	ریاسی	استادیار	تغذیه دام
۱۷	هادی	سریر	استادیار	علوم دامی
۱۸	محمد حسن	فتحی	استادیار	تغذیه دام
۱۹	محمد باقر	منتظر تربتی	استادیار	بیولوژی سلولی و مولکولی
۲۰	محمد جواد	نداف	استادیار	ژنتیک و اصلاح
۲۱	سید سعید	احمدی زاده	استادیار	جنگلداری
۲۲	علی رضا	پور خباز	استادیار	آلودگی های محیط زیست
۲۳	محمد رضا	رضایی	استادیار	آلودگی های محیط زیست
۲۴	سید محمد	تاجبخش	استادیار	آبخیزداری
۲۵	محمد	ساغری	استادیار	مرتع داری
۲۶	محمد رضا	سعید افخم الشعراء	استادیار	مرتع داری
۲۷	جلیل	فرزاد مهر	استادیار	مرتع داری
۲۸	مریم	آذر خشی	استادیار	آبخیزداری
۲۹	علی	شهیدی	استادیار	آبیاری و زهکشی
۳۰	حامد	فروغی فر	استادیار	علوم خاک
۳۱	علی محمد	نوفروستی	استادیار	آبیاری و زهکشی
۳۲	سید رضا	هاشمی	استادیار	هیدرولوژی
۳۳	سید محمد رضا	خلیل نژاد	مربی	طراحی محیط زیست
۳۴	سید غلام رضا	قربشی	مربی	علوم کشاورزی
۳۵	علیرضا	لطفی	مربی	گیاهشناسی
۳۶	محمد رضا	اصغری	مربی	تغذیه دام
۳۷	مهدی	امیرآبادی زاده	مربی	تأسیسات آبیاری
۳۸	مهدی	دستورانی	مربی	تأسیسات آبیاری
۳۹	فرخ	کاهنی	مربی آموزشیار	صنایع غذایی

آدرس:

دانشکده کشاورزی دانشگاه بیرجند - صندوق پستی ۳۳۱ تلفن: ۲۲۵۴۰۴۱-۸ شماره: ۰۵۶۱-۲۲۵۴۰۵۰